

MAANÕUKOGU

Protokoll nr. 64.

Koosolek 24. novembril 1918 Ajutise Valitsuse ruumides
endises Mereväe klubis, Tallinnas, Raekojaplatsil.

Koosolek kell 4 p. l.

Koosolekust võtavad osa 30 maanõunikku: Hans Roos, H. Raudsepp, J. Kalm, A. Kurrikoff, T. Kuusik, Chr. Arro, T. Laur, J. Koort, J. Reintam, A. Podrätshik, J. Jaakson, F. V. Mikkelsaar, A. Birk, J. Parik, K. Virma, Victor Neggo, K. Saral, J. Lasn, A. Veiler, Max Bock, O. Strandmann, H. Kuusner, H. Kruus, P. Johanson, K. Grau, J. Temant, K. Päts, J. Kärner, H. Pöhl, J. Lehmann.

Koosolekut juhatab abiesimees J. Jaakson.

Protokoll kirjutab abisekretär V. Neggo.

Päevakord:

1. Asutava Kogu valimisseadus III lugemisel.
2. Eesti Vabariigi kodanikkude koosseisu äramääramine.
3. Passide väljaandmise korraldamise küsimus.
4. Ajutiste seaduste maksmapanemise volituse andmine Ajutisele Valitsusele.
5. Läbirääkimised.

1. Tervitused.

Maapäeva abisekretär V. Neggo loeb õnnesoovi telegrammi Viljandi Eesti Hariduse Seltsi kõrgemate koolide õpilaste, kooliõpetajate ja lastevanemate poolt ette (Vaata lisa nr. 1).

2. Päevakorra muutmine.

Mn. K. Grau paneb ette 2 ja 3 punkti päevakorrast äravõtta ja need küsimused järgmise koosolekuni edasi lükata, teatades, et komisjon oma tööga veel ei ole lõpule jõudnud.

Ettepanek võetakse vastu.

3. Eesti Asutava Kogu valimisseadus III lugemisel.

Aruandjad mn-d J. Parik ja O. Strandmann kannavad As. Kogu valimisseaduse eelnõu III lugemisel ette.

Aruandja mn. J. Parik teeb ettepaneku § 109, mis II lugemisel maha kustutati, eelnõusse uuesti ülesvõtta, teda siiski tarvilikuks pidades. Ühtlasi tuleks see paragrahv järgmiselt parandada: „Sõnade „käivad... rahukohtu otsustamise alla“ asemel peaks olema: „vastavate kohtuasutuste otsustamise alla“.

Mn-d J. Jaakson ja K. Grau leiavad, et see paragrahv siiski ilmaegne on ja teevad ettepaneku teda välja jätta.

Hääletamisel otsustatakse paragrahv tervelt välja jätta. Seaduse eelnõu võetakse ühel häälel vastu. (Vaata lisa nr. 2).

Aruandja J. Parik paneb ette seaduse eelnõu lõpuliukuks redigeerimiseks redaktiooni komisjoni anda, mis sugune ettepanek hääkskiitmist leiab.

4. Eelnõu Ajutise Valitsuse võimupiiridest I, II ja III lugemisel.

Maapäeva sekretäri abi V. Neggo loeb seaduse eelnõu seaduste maksmapanemise ette.

Mn. K. Grau loeb ettepaneku tarviliseks, et määruse vastuvõtmise juures ka kohe kodifitseerimise komisjon asutada tuleks, kus seadused, mis Ajut. Valit. maksma tahab panna, enne läbivaadataks.

Mn. H. Kuusner teatab, et kohtuministeriumi juures juba kodifitseerimise osakond olemas on, missuguse teate järele mn. K. Grau ettepaneku tagasi võtab.

Välisminister O. Strandmann palub eelnõus sõnade asemele „Maapäeva juhatusese... sisse andma“ seada sõnad: „Maapäeva juhatusese kaudu Maapäevale kinnitamiseks sisse andma“.

Parandus kiidetakse heaks.

Hääletamisel võetakse eelnõu parandusega vastu, tunnustatakse rutuliseks ja hakkab otsekohe maksma. (Vaata lisa nr. 3).

5. Järgmise koosoleku päevakorra ja aja küsimus.

Mn. V. Mikkelsaari ettepanekul otsustatakse järgmise koosoleku päevakorda Asut. Kogu kokkuastumise tähtaja küsimus võtta.

Järgmine koosolek otsustatakse ärapidada 25. nov. k. 11 e. l.

Koosolek lõpeb k. 6 p. l.

J. Jaakson (allkiri).

A. Veiler (allkiri).

Victor Neggo (allkiri).

H. Raudsepp (allkiri).

H. Pöhl (allkiri).

LISAD.

LISA nr. 1.

Eesti Maapäevale.
Tallinnas.

Saadame sojemaid tervitusi Eesti Vabariigi Maapäevale ja soovime tema raskete tööle õnnelikku kordaminekut.

Viljandi Eesti Hariduseltsi kõrgemate koolide õpilased, kooliõpetajad ja lastevanemad.

LISA nr. 2.

Eesti Asutava Kogu valimiseadus.

1. peatükk.

Üleüldised määrused.

1. Eesti Asutav Kogu on sajaliikmeline, valitav Eesti Vabariigi mõlemast soost kodanikkude poolt üleüldise, ühesuguse, salajase, otsekohe hääletamise teel ning proportsionalse esituse põhjal.

2. Asutava Kogu valimisteks moodustab Eestimaa ühe valimise ringkonna, mis häälele äraandmiseks jaoskondadeks jagatakse.

2. peatükk.

Valimise õigusest.

3. Asutava Kogu valimistest osavõtmise õigus on mõlemast soost Eesti Vabariigi kodanikkudel, kes valimise päevaks 20 aastat vanaks saanud.

Märkus. Sõjaväes teenijatel on õigus valimistest osa võtta.

4. Valimistest ei võta osa need, kes seaduslikus korras nõdra- või hullumeelseks on tunnistatud, ja ka kurtummad, kes eestkostmise all.

5. Valimise õigusest jäävad ilma:

1) kes seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse järele on mõistetud, kui nad varem seisuse õigusi ei ole tagasi saanud:

a) sunnitööle — kümne aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

b) asumisele, vangiroodu, parandusmajja, vangimajja või kindlusse seisuse õiguste kaotamise ehk kitsendamisega — viie aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

2) kes süüdlaseks mõistetud varguses, välja arvatud juhtumised, mis end. Vene riigi Rahukohtu nuhtlusseaduse 171 paragr. 2. punktis (Vene Sead. Kogu XV j., 1914. a. väljaanne) ette nähtud, petmises, kätteusaldatud varanduse omandamises või raiskamises, välja arvatud raiskamised, mis sama nuhtlusseaduse 177. paragr. 2. jaos ja üleüldise kaelakohtu seaduse (Vene Seaduste Kogu, XV) 1681. paragr. teises jaos ettenähtud, varastatud asjade varjamises, teadupärast varastatud asjade ostmises või pandiksvõtmises alalise ametina, võltsimises, liiakasu võtmises, altkäemaksu võtmises ja andmises, kupeldamises ja kõlvatule elule avatle-

mises (Vene Sead. Kogu, XV j., kaelakohtu sead. 1909. a. väljaanne. §§ 524—526, 526¹, 527 ja 529), niisama tegudes, mille sihiks seadusandliste ja omavalitsuse asutuste valimise vabaduse ja õigluse rikkumine, — kolme aasta jooksul peale karistusaja lõppu;

3) maksujõuetud võlgnikud, kes seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse järele kuritahtlisteks pankrotitegijateks on tunnistatud, — kolme aasta jooksul peale selleks tunnistamist.

6. Õigus valimistest osa võtta on igas valimisjaoskonnas ainult neil isikutel, kes jaoskonna valijate nimekirja on üles võetud.

7. Õigus valitud saada on igal isikul, kes valimise õiguse nõuetele vastab, selle peale vaatamata, kas ta kusagil valijate nimekirjas seisab või mitte.

8. Valimistest ei lubata osa võtta neid valijate nimekirja ülesvõetud isikuid, kes valimiste ajaks valimise õiguse ärakaotavad (§§ 4—6), niisama ka neid, kes nimeetatud ajal kinni istuvad, kas seaduslikku jõusse astunud kohtuotsuse põhjal või kohtu võimu poolt mõnesuguses kuritöös vastutusele võtmise pärast, kui neid kõrvalekaldumise ärahoidmise otstarbel vahi all hoitakse.

3. peatükk.

Asutustest, mis Asutava Kogu valimiste toimetamist korraldavad.

9. Asutava Kogu valimisi toimetavad: peakomitee, linnade, maakondade ja jaoskondade komisjonid.

10. Asutava Kogu valimiste peakomitee seisab koos: juhatajast — Maapäeva esimees — ja kuuest liikmest, kellest kolm Maapäeva, kaks Tallinna linnavolikogu ja üks Harju maakonna nõukogu poolt valitakse.

Peale selle astub komiteesse, peale § 45 nimetatud tähtpäeva, liikme õigustega üks isik iga valijate rühma poolt, kes kandidaatide nimekirja on sisse andnud (§ 39).

11. Eesti Asutava Kogu valimiste peakomitee ülesandeks on:

1) Asutava Kogu valimiste üleüldise käigu järele valvamine ja selle kiirendamiseks tarvisminevate abinõude läbiarutamine;

2) käesoleva seaduse täiendamiseks ja arendamiseks kui ka selle seaduse tarvituselevõtmise kohta käiva juhatuskirja väljatöötamine;

3) Asutava Kogu liikmeteks valitud isikute nimekirja kokkuseadmise;

4) selle järele valvamine, et maakonna ja linna valimiskomisjonid õigel ajal tegevuse avaksid;

5) maakonna ja linna valimiskomisjonide ettepanekul valimise jaoskondade jao-

tamise kinnitamine ja kõigi teadaannete läbivaatamine, mis sisse antakse selle jaotamise juures tekkinud eksimiste kohta;

6) päeva määramine ja üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise, millal linna ning aleviametid ja vallavalitsused valijate nimekirju kokku seadma hakkavad ja selle järele valvamine, et need nimekirjad õigeks ajaks kokku seatakse ja kõigile nähtavasse kohta üles pandaks;

7) kandidaatide nimekirjade vastuvõtmine ja läbivaatamine, nende nimekirjade nummerdamine, avalikuks nägemiseks ülespanemine ja nimekirjade teadaandmine maakonna ja linna valimiskomisjonidele, linna- ja aleviametitele, vallavalitsustele ja jaoskonna valimiskomisjonidele, niisama ka nimekirjade ühendamise üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise;

8) valimisümbrikkude, valimissedelite jne. valmistamise korraldamine või selle Asutava Kogu valimisasjade maakonna ehk linna valimiskomisjonide hoolde andmine;

9) antud hääle kokkuarvamine, valimiste lõpuotsuse kindlaksmääramine ja üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise;

10) Asutava Kogu liikmetele sellekohaste tunnistuste väljaandmine nende valimise kohta;

11) kõigi valimisasjade edasiandmine Asutavale Kogule;

12) korralduste tegemine krediidi asjus, mis valimiste toimetamiseks määratud.

12. Asutava Kogu maakonna valimiskomisjon seisab koos: esimehest — kohaliku maakonnanõukogu esimees, kahest maakonnanõukogu ja kahest linnavolikogu esitajast.

Pärast 45. paragrahvis nimetatud tähtpäeva astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga valijate rühma poolt, kes kandidaatide nimekirja on sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arvata (§ 39).

13. Tallinna, Tartu, Narva ja Valga linnas asutatakse iseäralised Asutava Kogu linna valimiskomisjonid. Tähendatud komisjonid seisavad koos: juhatajast — kohaliku linnavolikogu esimees ja neljast sellesama linnavolikogu poolt valitud liikmest.

Pärast 45. paragrahvis nimetatud tähtpäeva astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga valijate rühma poolt, kes kandidaatide nimekirja on sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arvata (§ 39).

Asutava Kogu maakonna valimiskomisjonidesse, mis selles (13) paragr. nimetatud linnades asuvad, astuvad linnavolikogu poolt valitavate liikmete asemele maakonnanõukogu poolt valitud liikmed.

14. Asutava Kogu maakonna ja linna valimiskomisjonide ülesandeks on: 1) valvamine selle järele, et jaoskonna valimis-

komisjonid õigel ajal asutatakse ja nende tegevus õigel ajal algaks; 2) Asutava Kogu peakomiteele ettepaneku tegemine, kuidas maakond või linn valimise jaoskondadeks tuleb jaotada; 3) selle järele valvamine, et valijate nimekirjad õigel ajal kokku seatakse ja kõigile nähtavasse kohta üles pandaks; 4) valijate nimekirjade kokkuseadmise, niisama ka linna- ja aleviametite ja vallavalitsuste õigluse tegevuse kohta antud kaebtuste ja protestide läbivaatamine; 5) abinõude tarvituse võtmine selleks, et valijad kandidaatide nimekirjade üle teateid saaksid; 6) maakonna ja linna piirides kandidaatide nimekirjadele antud hääle arvu kokkuvõtmine; 7) valimisasjade edasiandmine Asutava Kogu valimiste peakomiteele.

15. Jaoskonna valimiskomisjonid seisavad koos linnavolikogude ja alevi- või vallanõukogude poolt valitud neljast liikmest, kelle hulka kuulub eesistuja ja sekretär.

Peale selle astub komisjoni liikme õigustega üks isik iga valijate rühma poolt, kes kandidaatide nimekirja sisse andnud ja oma esitaja nimetanud, keda komisjoni hulka tuleb arvata (§ 39).

16. Jaoskonna valimiskomisjonide ülesandeks on valimissedelite vastuvõtmine ja esilagne ütlugemine käesolevas valimise jaoskonnas.

17. Kohalikud valitsuse- ja omavalitsuse asutused peavad Asutava Kogu valimiskomisjonidele abiks olema seaduse läbi viimaste peale pandud kohuste täitmisel.

18. Igasugused aktid ja paberid, mis Asutava Kogu valimiste asjus kokku seatakse, olgu need valitsuse, kohtu, administratsiooni ja ühiskondlistele asutustele ja kõigi ametkondade ja asutuste ametnikkudele antavad või jälle kõigi nende ametkondade ja nende ametnikkude poolt väljaantavad, vabastatakse tempelmaksust ja muudest maksudest.

4. peatükk.

Valijate nimekirjadest.

19. Asutava Kogu valimiste toimetamiseks seatakse igas valimise jaoskonnas eraldi valijate nimekirjad kokku.

Keegi ei või rohkem kui ühes jaoskonnas valijate nimekirjas üleval olla.

20. Valijate nimekirjade kokkuseadmise pannakse linna- ja aleviametite ja vallavalitsuste peale.

21. Päev, millal nimetatud ametid (§ 20) valijate nimekirju hakkavad ametid seadma, määratakse Asutava Kogu valimiste peakomitee poolt kogu Eestimaa kohta kindlaks ja kuulutatakse üleüldiseks teadustuseks välja sel teel, mis rahva laialdast tutvustamist kõige enam kindlustab.

22. Jaoskonna valijate nimekirja kantakse isikud, kellel valimise õigus on ja

kes valijate nimekirja kokkuseadmise päeva algul jaoskonnas elavad, kuigi nemad sellest jaoskonnast ajutiselt on ära läinud.

23. Isikud, kes valimise jaoskonda ilmuvad pärast valijate nimekirja kokkuseadmise päeva algust (§ 21), võivad valijate nimekirja ainult nende sellekohase teadustuse järele ülesvõetud saada, mis linna- või aleviametisse või vallavalitsusse kogu nimekirjade kokkuseadmise aja jooksul ja järgneva 7 päeva vältusel, pärast valijate nimekirjade üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamise päeva, antakse. Ühes tähendatud teatega annavad nemad ka teate enda mahakustutamiseks endise elamise koha nimekirjadest, missugune teade ameti poolt määratud kohta saadetakse.

24. Valijate nimekirja tähendatakse üles valija perekonna- ja ristinimi, vanadus, elukoht ja amet. Nimekirja seatakse igas jaoskonnas perekonnanime järele tähestiku järjekorras kokku.

25. Valijate nimekirja avaldatakse otsekohe peale ta kokkuseadmist, igatahes aga mitte hiljem kui kolmkümmend päeva enne valimise päeva üleüldiseks teadustuseks sel viisil, mis kõige enam kindlustab nimekirjade avalikku nähtavust.

26. Seitsme päeva jooksul pärast nimekirja üleüldiseks teadustuseks väljakuulutamist võivad isikud, kellel õigus valimistest osa võtta, kaebtusi sisse anda nimekirjas leiduvate eksituste ja puuduste kohta.

Tähendatud kaebtused antakse linna- või aleviametisse või vallavalitsusse.

27. Linna- või aleviamet või vallavalitsus täidavad oma võimul, kui nad tähelpanemisevääriliseks peavad: 1) kaebtusi, mis käivad kaebajate valijate nimekirja ülesvõtmata jätmise kohta, kui niisugused kaebtused enne paragr. 26. nimetatud tähtaja möödaminekut on sisse antud ja 2) kaebtusi, mis selle kohta käivad, et kaebajate üle valetateid valijate nimekirjadesse on mahutatud. Niisuguste kaebtuste täitmisest annavad ametid kaebajatele teada.

28. Kõik muud kaebtused saadetakse linna- või aleviameti või vallavalitsuse poolt kolme päeva jooksul Asutava Kogu maakonna valimiskomisjoni. Kaebtuse juurde lisab amet oma seletuse.

29. Kui kaebtuses teatud isikute valimise õiguse vastu vaieldakse, siis antakse linna- või aleviameti või vallavalitsuse poolt viimastele seda teada.

30. Mitte hiljem kui kaks päeva enne paragr. 26. nimetatud tähtaja lõppu avaldatakse täiendav valijate nimekirja üleüldiseks teadaandmiseks.

Sellesse täiendavasse nimekirja tähendatakse ainult: 1) isikud, kes paragr. 23. nimetatud ja kelle teadaandmised täitmisevääriliseks on tunnistatud, kui need isikud õigel ajal ei olnud valijate nimekirja üles märgitud, ja 2) isikud, kes paragr. 27.

nimetatud ja kelle kaebtused ameti poolt täitmist on leidnud.

Täiendav valijate nimekirja seatakse paragr. 24. määruste järele kokku.

31. Kaebtused täiendava nimekirja peale antakse sisse paragr. 26., 28. ja 29. tähendatud korras enne paragr. 26. nimetatud tähtaja lõppu.

32. Kaebtused arutatakse Asutava Kogu maakonna või linna valimiskomisjonis kolme päeva jooksul avalikul istumisel selles korras läbi, mis on administrativsete kohtunikude asjaajamiseks määratud administrativse kohtuseaduse järele (Vene Sead. kogu 1917. a., § 692). Sellejuures on õigus asja arutusest osa võtta peale isikute, kes protesti või kaebtuse andnud ja selle ameti esitaja, kus nimekirja, mille peale kaebtus antud, kokku on seatud, ka neil isikutel, kelle valimise õiguse vastu käesoleval korral vaieldakse.

33. Asutava Kogu maakonna ja linna valimiskomisjonide otsuste peale võib kolme päeva jooksul peakomiteele edasikaebtust anda. Niisuguse kaebtuse sisseandmine ei pane aga valimiste toimetamise käiku mitte seisma.

34. Eesti Asutava Kogu valimste peakomitee arutab tähendatud kaebtused viie päeva jooksul läbi.

35. Valijate nimekirjad, kui nad kahepäevasel tähtajal Asutava Kogu maakonna ja linna valimiskomisjonide otsuste põhjal ja teatavatel juhtumistel peakomitee otsuste põhjal on parandatud, avaldatakse uuesti, mitte hiljem kui viis päeva enne valimise päeva, üleüldiseks teadaandmiseks sel viisil, mis kõige enam nimekirjade avalikku nähtavust kindlustab.

5. peatükk.

Kandidatide nimekirjadest.

36. Asutava Kogu valimisi toimetatakse hääle andmise kaudu ühele sisseantud kandidatide nimekirjale.

37. Kandidatide nimekirjad antakse Asutava Kogu valimise peakomiteele valijate rühmade poolt mitte hiljem kui kolmkümmend päeva enne valimise päeva.

38. Iga kandidatide nimekirja peab vähemalt 100 isiku poolt, kellel õigus on valimistest osa võtta, oma käega allakirjutatud olema. Nimekirjas peab olema tähendatud iga ettepanitava kandidadi perekonna-, risti- ja isanimi ja elukoht. Nimekirja juurde peab lisatama kõigi kandidatide poolt teadustused, et nemad nõus on endid selle nimekirja järele hääletada laskma. Nimekirjale võib ka ta ettepanepaja organisatsiooni nimetus juurde lisatud olla.

39. Kandidatide nimekirja sisseandja rühm peab nimetama oma esitaja, kes tema poolt Asutava Kogu valimiste peakomiteega asjade ajamiseks ja sellest komiteest osavõtmiseks on valitud. Kui esitajat

nimetatud ei ole, siis tunnistatakse selleks esimene neist, kes teadaandmisele on alla kirjutanud. Selleks, et Asutava Kogu valimiste peakomitee teadaandmised koju kätte toimetataks, peab rühma esitaja oma aadressi selles linnas teadustama, kus komitee asub, vastasel korral arvatakse komitee teadaandmised kätte antuks, kui nad komitee ruumides on üles pandud. Peale selle peab see valijate rühm, kes soovib, et tema esitajad Asutava Kogu maakonna, linna ja jaoskonna valimiskomisjonidest osa võtaksid, nimetama isikud, keda tuleks nimetatud komisjonide hulka arvata.

40. Iga valija võib ainult ühele kandidadi nimekirjale alla kirjutada; sel juhtumisel, kui üks ja sama valija kahele või mitmele nimekirjale on alla kirjutanud, loetakse tema allkiri ainult sellel nimekirjal maksvaks, mis esimesena Asutava Kogu valimiste peakomiteesse on antud.

41. Nimekirjas ettepandavate kandidate arv ei või üle 100 olla.

42. Ühte ja sama kandidati võib mitmes kandidaatide nimekirjas üles seada.

43. Kandidaatide nimekirja vastuvõtmise kohta annab Asutava Kogu valimise peakomitee kviitungi, ära tähendades seda kuud, päeva ja tundi, mil nimekiri vastu on võetud.

44. Sellel juhtumisel, kui sisseantud kandidaatide nimekiri neile nõuetele ei vasta, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud, teatab Asutava Kogu valimise peakomitee seda kahepäevasel tähtajal rühma esitajale. Teadustusi tähendatud puuduste kõrvaldamiseks võib kõige hiljem kaks-kümmend kuus päeva enne valimise päeva sisse anda.

45. Sisseantud kandidaatide nimekirjad, mis paragr. 38. ja 40.—42. nimetatud tingimistele vastavad, nummerdatakse Asutava Kogu valimiste peakomitees sisseandmise järjekorras ära. Nende numbrite all ja ka organisatsioonide nimetustega, kui need nimekirjadele juurde on lisatud (§ 38), seatakse kandidaatide nimekirjad peakomitee ruumides kõige hiljem kaks-kümmend kolm päeva enne valimise päeva üles ja antakse siis otsekohe Asutava Kogu valimiste peakomitee poolt Asutava Kogu valimise peakomitee poolt Asutava Kogu valimise komisjonidele, linna- ja aleviametitele ja vallavalitsustele, niisama ka jaoskonna valimise komisjonidele teada ja avaldatakse üldiseks teadaandmiseks.

46. Valijate rühmad, kes kandidaatide nimekirjad on sisse andnud, võivad Asutava Kogu valimiste peakomitee mitte hiljem kui viisteistkümmend päeva enne valimise päeva, nende poolt ettepanud kandidaatide nimekirjade ühendamise teadustada. Need teadustused peavad kõigi ühinenud rühmade esitajate poolt (§ 39) alla kirjutatud olema.

Asutava Kogu valimiste peakomitee annab nimekirjade ühendamise kohta mitte hiljem kui teisel päeval pärast teadustuse saamist, üldiselt teada.

47. Üks ja sama nimekiri ei või rohkem kui ühe ühendamise hulka kuuluda.

6. peatükk.

Valimissedelite äraandmisest ja ülelugemisest.

48. Häälitamise sünnib valimissedelite äraandmise kaudu.

49. Valimissedelid peavad välimise koju poolest ühesarnased olema. Valimissedelite eeskuju määratakse kindlaks Asutava Kogu valimiste peakomitees ja kuulutatakse üldiseks teadaandmiseks välja mitte hiljem, kui kaks-kümmend viis päeva enne valimise päeva.

50. Iga valimissedel peab eneses sisaldama ühte sisseantud kandidaatide nimekirja ilma mingi muudatuse ja ümberpaigutamiset, selle nimekirja numbrit ja tema sisseandja organisatsiooni nimetust, kui nimekiri sellega varustatud oli.

51. Valimissedelite ümbrikud peavad ühesugused, läbipaistmatud, ja ilma mingisuguste märkusteta ja Asutava Kogu valimiste peakomitee, maakonna- või linna-komisjoni templiga märgitud olema.

52. Valimissedelid ja nende ümbrikud tehtakse aegsaste valmis Asutava Kogu valimiste peakomitee korraldusel (par. 11, p. 8).

Kõigi sisseantud kandidaatide nimekirjade tarvis valmistatakse ühesugune arv valimissedelid.

53. Kandidaatide nimekirjade tekst trükitakse valimissedelitel Eesti keeles, nimekirja sisseandja rühm võib aga nimekirja sisseandmise juures nõuda, et sellekohastele valimissedelitele mahutatakse teksti tõlge teises, rühma poolt nimetatud, keeles. Sarnase nõudmise teadustamisel peab rühm ühel ajal ka teksti tõlke sisse andma ja teadustama, kuidas selle trükkimine kohapeal tehniliselt võimalik.

54. Valimissedelid ja ümbrikud saadetakse, kui nad valimis on, Asutava Kogu valimiste peakomitee poolt linna- ja aleviametitele ja vallavalitsustele.

55. Linna- või aleviamet või vallavalitsus valmistab aegsaste kõikide valijate tarvis, kes jaoskonna valijate nimekirja ülesmärgitud, nimelised tunnistused. Nendes tunnistustes tähendatakse ära valija nimi ja perekonnanimi, tema aadress, valimise jaoskond ja number, mille all valija valijate nimekirjas seisab, ja tähendatakse ka ära häälitamise aeg ja koht.

56. Linna- või aleviamet või vallavalitsus saadab igale valijale, mitte hiljem kui kolm päeva enne valimise päeva, valimissedelid, iga ühe sisseantud kandidaatide nimekirja kohta ühe, ja nimelised tunnistused kätte.

Isikutele, kellel õigus on nimelisi tunnistusi ja valimissedelid saada, kes aga neid saanud ei ole, antakse välja: tunnistus — sellekohasest ametist enne valimise päeva, valimissedelid aga — jaoskonna valimise komisjonist valimiste toimetamise ajal.

57. Linna- või aleviamet või vallavalituse valmistab valimissedelite sisselaskmise jaoks üheavausega kastid ja annavad need jaoskonna valimiskomisjonidele tarvitamiseks.

58. Linna- või aleviamet või vallavalituse annab jaoskonna valimiskomisjonile igas valimise jaoskonnas iseäralise ruumi tarvitamiseks.

59. Igas valimise ruumis korraldatakse hääletamise saladuse kindlustamiseks üks ehk mitu kinnist tuba, kus valijad ilma tunnistajate juuresolekuta valimissedeli ümbriku panevad.

60. Jaoskonna valimiskomisjoni istumised on avalikud. Häälte andmiseks määratud päeval kuulutab komisjoni eesistuja komisjoni istumise tema liikmete ja selleks ajaks kokku tulnud isikute juuresolekul avatuks. Eesistuja vaatab järele, et valimise kastid terved ja tühjad on, ja et nad kõik ühe avausega, paneb kastid pitsseriga kinni ja kutsub valijaid valimissedelid ära andma. Kogu valimissedelite äraandmise ajal on tarvilik, et komisjoni istumisest vähemalt kolm liiget osa võtaksid.

61. Valimise ruumis toimetatakse ainult valimisi. Üleskutsete väljapanemine, lendkirjade ja kuulutuste väljajagamine, valimissedelite laialilaotamine, kõnede pidamine ja üldise igasugune valimiseeelne kihutustöö on keelatud nii hästi neis tubades, kus valimissedelid ära antakse, kui ka neisse tubadesse viivatel treppidel, läbikäikudel ja koridorides, ning nende välistel sissekäigu kohtadel. Jaoskonna valimisekomisjoni eesistuja valvab selle järele, et valimise ruumis kogu valimiste ajal täielik kord alal hoitakse ja kõrvaldab viibimata selle rikkujaid.

62. Valimisruumi ei lasta:

- 1) sõjariistus isikuid, ja
- 2) isikuid, kes karskes olekus ei ole.

63. Eesistujal on tarbekorral õigus nõuda komisjoni määruse järele sellekohastelt kodanlistelt ja sõjaväelistelt võimudelt miilitsametnikkude või sõjaväeosade kohalesaatmist.

Tähendatud miilitsametnikud või sõjaväeosad seisavad täielikult eesistuja võimu all ja on tegevad ainult tema juhatusel.

64. Korrariikkumise puhul või kui keegi komisjoni ehk selle eesistuja määruste alla ei anna, võib komisjon otsustada valimise ruumi miilitsametnikka või sõjaväeosasid sisse tuua.

Tähendatud ruumi ei või ilma eesistuja nõudmiseta ühtegi sõjariistus võimu sisse tuua.

65. Valimised algavad Eesti maapäeva poolt määratud ajal ja kestavad kolm päeva. Jaoskonna valimiste komisjonid peavad valimissedelite vastuvõtmiseks esimese kahe valimise päeva jooksul avatud olema: linnades ja alevites — hommiku kella üheksast kuni õhtu kella üheksani; valdades: hommiku kella kaheksast kuni õhtu kella kaheksani; kolmandal valimise päeval aga linnades ja alevites hommiku kella üheksast ja valdades kella kaheksast kuni päeva kella kaheni.

66. Valimissedeli äraandmist toimetab valija isiklikult.

67. Valija annab oma nimelise tunnistuse jaoskonna valimisekomisjoni liikme kätte, kes valija ilmumise kohta valijate nimekirja märkuse teeb, ja saab komisjonilt ümbriku valimissedeli sissepanemiseks. Kahtluse korral on komisjonil õigus enne ümbriku väljaandmist valija isikutõendust nõuda.

68. Ümbriku kättesaamise järele läheb valija kinnisesse ruumi (par. 59), kus ta valimissedeli ümbriku paneb. Tagasitulles annab valija ümbriku kinnikleebitult jaoskonna valimisekomisjoni eesistuja kätte, kes ümbriku tema nähes valimise kasti laseb.

69. Esimesel kahel valimise päeval pandakse linnades ja alevites õhtu kell üheksa ja valdades õhtu kell kaheksa valimise ruumi ukсед kinni, mille järele valimissedelite vastuvõtmine ainult neilt valijatelt sünnib, kes enne tähendatud aega valimise ruumi ilmunud. Valimissedelite vastuvõtmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja valimissedelite äraandmise selleks päevaks lõpetatuks ja pitsseerib valimise kastide avaused kinni. Peale selle lahkuvad koosolejad ruumist, kus hääletamine sündis, ja see ruum pandakse eesistuja korraldusel pitsseriga kuni teise päevani kinni ning asetatakse ustele vahid.

70. Kolmandal valimise päeval lõpetatakse valijate sisselaskmine valimise ruumi kell kaks päeval ära, mille järele valimissedelite vastuvõtmine ainult neilt valijatelt sünnib, kes enne tähendatud aega valimise ruumi ilmunud. Valimissedelite äraandmise lõpetamise järele kuulutab eesistuja hääletamise lõppenuks ja teeb korralduse valimise ruumi uste avamiseks.

Selle järele loeb komisjon ümbrikud avamata jättes üle. Kui ümbrikute arv nende valijate arvuga, mille ilmumise kohta valijate nimekirja märkus tehtud (par. 72), ühte ei käi, siis tehtakse selle üle protokoll sellekohane märkus. Peale seda avatakse ümbrikud ja loetakse valimissedelid ära.

71. Asutava Kogu valimiste peakomitee poolt valmistatud valimissedelite kõrval loetakse ka teised sama tekstiga sedelid maksvateks.

Samuti on maksvad valimisedelid, millel ühes eestikeelse tekstiga kõrvuti on trükitud selle tõlge teises keeles.

72. Mittemaksvateks tunnistatakse: 1) valimisedelid, mis ei vasta paragr. 49., 50. ja 53. nõudmistele, 2) täitmata sedelid, 3) valija poolt allakirjutatud sedelid või sedelid, milles leiduvad mingisugused määrdused, parandused või tundemärgid või mis on samasuguste tundemärkidega ümbrikutesse pandud ja 4) sedelid, mis ühest rohkemal arvul ümbrikutesse pandud, kui nende sisu ühesarnane ei ole. On niisuguste sedelite sisu ühesarnane, siis loetakse ainult üks nendest maksvaks.

73. Valimisedeli maksvuse küsimus otsustatakse kahtluse korral jaoskonna valimisekomisjoni poolt häälte enamusega. Häälte pooleks jagunemisel annab eesistuja hääli ülekaalu.

74. Maksvakstunnistatud valimisedelid arvatakse eraldi iga kandidaatide nimekirja kohta kokku.

75. Kõige selle kohta, mis jaoskonna valimisekomisjonis istumise avamisest kuni nende lõpuni sünnib, teatakse protokoll. Sellesse protokollile tähendatakse eraldi üles kõik eesistuja korraldused, komisjoni määrused, kui ka teadaandmised, mis komisjonis viibijate valijate poolt tehakse; peale selle tähendatakse temast ära igale kandidaatide nimekirjale antud valimisedelite arv, niisama maksvusetaks tunnistatud sedelite arv ühes põhjuste seletustega, miks neid niisugusteks on tunnistatud. Protokollile kirjutavad alla eesistuja, komisjoni liikmed ja kõik koosolejad, kes seda soovivad.

76. Jaoskonna valimisekomisjoni protokoll saadetakse Asutava Kogu maakonna või linna valimisekomisjonile. Protokollile lisatakse juurde eraldi pakkides: 1) komisjoni poolt maksvaks tunnistatud valimisedelid; 2) need komisjonist maksvaks tunnistatud valimisedelid, mille maksvuse kohta mõni komisjoni liige väelunud; 3) need valimisedelid, mis komisjon tema üksikute liikmete arvamise vastu maksvusetaks tunnistanud ja 4) komisjoni poolt ühel häälel maksvusetaks tunnistatud sedelid.

77. Asutava Kogu maakonna ja linna valimisekomisjon määrab jaoskonna valimisekomisjoni protokollide ja sellele juurde lisatud valimisedelite läbivaatamise järele lõplikult kindlaks, missugused valimisedelid maksvaks tunnistada tulevad ja kui palju hääli on antud iga valimise jaoskonna ja kogu maakonna või linna poolt igale üksikule sisseantud kandidaatide nimekirjale.

78. Asutava Kogu maakonna või linna valimisekomisjonide istumiste protokoll ühes jaoskonna valimisekomisjonide protokollidega saadetakse Asutava Kogu valimiste peakomiteesse. Sellele protokollile

lisatakse juurde 76. paragr., 2—4 punktis tähendatud valimisedelid.

79. Asutava Kogu maakonna ja linna valimisekomisjonide istumised, kus jaoskonna valimisekomisjonide protokollide läbivaatamist ja antud valimisedelite ülugemist toimetatakse, on avalikud.

7. peatükk.

Valimise otsuse määramisest.

80. Asutava Kogu valimiste peakomitee teeb maakonna ja linnakomisjonide istumiste protokollide põhjal kogu valimisingkonnas igale kandidaatide nimekirjale antud häälte üldise kokkuvõtte; selle järele jaotatakse Asutava Kogu liikmete üldine arv, mis valida tuleb, kandidaatide nimekirjade vahel proportsionaalselt selle häälte arvuga võrreldes, mis kogu valimisingkonnas igale üksikule nimekirjale antud.

Sarnase jaotuse kord on üles tähendatud paragr. 82—84.

81. Kui valimised määratud tähtajal ühes ehk mitmes jaoskonnas korda ei lähe, ning kui selle tagajärjel üldine valimistest osavõtmata jäänud valijate arv nendes valimisjaoskondades mitte vähem, kui ühe kümnendiku kogu valijate üldisest arvust välja teeb, siis määrab Asutava Kogu valimiste peakomitee nendes jaoskondades viibimata uued valimised. Kui aga niisuguste valijate arv tähendatud jaoskondades mitte tähendatud arvuni ei tõuse ja kui ka teistkordsete valimiste määramisel need mitte korda ei lähe, siis ei võeta Asutava Kogu valimiste peakomitee antud häälte üldisel kokkuvõtmisel niisuguseid jaoskondi, milles valimised korda ei ole läinud, mitte arvesse.

82. Häälte arv, mis igale üksikule kandidaatide nimekirjale antud, jagatakse järgimööda arvude 1, 2, 3, 4 jne. peale; jagamisel saadud arvudest eraldatakse nii mitu kõige suuremat arvu nendest välja, kui palju Asutava Kogu liikmeid valitakse; need arvud seatakse järjest vähenevas järjekorras ritta. Viimane tähendatud arvudest on valimise jagaja.

Asutava Kogu liikmete arv iga nimekirja kohta määratakse ära igale nimekirjale antud häälte arvu jagamise kaudu valimise jagaja peale.

Kui niisugusel Asutava Kogu liikmete kohtade jaotamisel kandidaatide nimekirjade keskel viimane koht kahe ehk mitme nimekirja peale langeb, siis antakse eelõigus selle nimekirja kandidaadile, kellele kõige rohkem hääli on antud. Ühesuguse häälte arvu juures otsustatakse küsimus liisu läbi.

83. Kui eelmises (82) paragr. tähendatud jaotamisel mõnesuguse kandidaatide nimekirja kohta rohkem Asutava Kogu liikmeid tuleb, kui selles nimekirjas kan-

didate üles tähendatud on, siis jääb sellekohane Asutava Kogu liikmete kohtade arv tühjaks.

84. Kui niisugused kandidaatide nimekirjad olemas on, mille ühendamise kohta on tehtud sellekohane teadaanne (par. 46), siis arvatakse Asutava Kogu liikmete arvu jaotamisel nimekirjade keskel kõik hääled, mis ühesse ja samasse ühendamisesse kuuluvatele nimekirjadele on antud, kokku ja jaotamine sünnib esialgu nende ühendamisest ja teiste nimekirjade keskel paragr. 82 tähendatud määruste järele. Peale seda jaotatakse iga ühendamise kohta käiv Asutava Kogu liikmete arv kõigi ühendamisesse kuuluvate nimekirjade keskel sama määruste põhjal ära. Kandidaatide arvu puudujäämisel mõnesuguses ühendamisesse kuuluvast nimekirjast valitakse Asutava Kogu liikmete kohtadele sellekohane arv nende ühendamisesse kuuluvate nimekirjade vabade kandidaatide hulgast, mis kõige enam hääli saanud.

85. Igas nimekirjast tähendatud kandidaadid arvatakse Asutava Kogu liikmete hulka ülestähendatud järjekorras, algades esimesest.

8. peatükk.

Asutava Kogu lahkunud liikmete asemetäitmise järjekorrast.

86. Asutava Kogu lahkunud liikmete asemel täidetakse järgimööda isikutega sellest kandidaadid nimekirjast, mille järele nad valitud.

Kui nimekirjade ühendamisest korrast (par. 46) ühes ühendamisesse kuuluvast nimekirjast kandidaadid puuduvad, siis astub vabakssaanud Asutava Kogu liikme asemele kandidaat sellest ühendamisesse kuuluvast nimekirjast, milles vabad kandidaadid leiduvad ja mis kõige rohkem hääli saanud.

87. Kui käesolevas nimekirjast ja nende ühendamisest korrast (par. 46), kõikides ühendamisest kuuluvates nimekirjades Asutava Kogu lahkunud liikme asemele täitmiseks kandidaadid puuduvad, siis jääb vabanenud koht tühjaks.

9. peatükk.

Valimise vabaduse ja õigluse kindlustamisest.

88. Kes süüdlane avalikult ülespandud valimise üleskutsete, teadaannete või nimekirjade, mis nende valijate rühmade poolt välja läinud, kes Asutava Kogu valimistel kandidaatide nimekirjad on sisse andnud, omavoliliselt mahavõtmises, katkibimises, kinnikatmises või muutmises, seda karistatakse:

arestiga, mitte üle kuu aja või rahatraviga, mitte üle saja rubla.

89. Kes süüdlane omavoliliselt sissetungimises ruumidesse, mis valimise-eelse

kihutustöö tarvis määratud ja mis valijate rühma päralt on, kes kandidaatide nimekirja sisse andnud või valimise kihutustööks määratud ja sellekohase organisatsiooni päralt oleva kirjanduse hävitamises ehk rikkumises või nende isikute, kes selle organisatsiooni nimel tegevad, ähvardamises ehk nende vastu vägivalla tarvitamises, seda karistatakse:

vangistusega, mitte üle kuu kuu.

90. Kes süüdlane teadupärast valelikkude teadete avaldamises nende faktide kohta, mis kandidaadid isikusse ehk eralusesse puutuvad, tema või tema esitatud organisatsiooni vastu usalduse hävitamise või teiste kandidaatide valimise läbiviimise sihiga, seda karistatakse:

vangistuse ehk arestiga.

91. Kes süüdlane kandidaadid teadaandmise võltsimises või ümbertegemises, mis paragr. 38. põhjal nõutakse ja milles kandidaat oma nõusolemist Asutava Kogu valimiste hääletamisest osavõtta laskmiseks käesoleva kandidaadid nimekirja järele avaldab, seda karistatakse:

parandusmajja heitmise.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Asutava Kogu valimiste peakomiteesse sisse annab teadupärast võltsitud või ümbertegemise kandidaadid teadaandmise tema nõusolemise avaldamiseks, end käesoleva nimekirja järele hääletada lasta.

92. Kes süüdlane teadupärast vale kandidaatide nimekirjade ja teadupärast kõlbmata valimisedelitel laialilaotamises, seda karistatakse:

vangimajja heitmise.

93. Kes süüdlane valimise-eelsete koosolekute, mis nende valijate organisatsioonide poolt kokku kutsutud, kes kandidaatide nimekirjad sisse andnud või Asutava Kogu valimise komisjoni tegevuse takistamises vägivallategude, ähvarduste, valitusevõimu kurjaste tarvitamise või korruptuste sünnitamise, seda karistatakse:

vangimajja heitmise.

Kui sama tegu mitme sõjariistuse isiku poolt korda saadetud ja selle tagajärjel tähendatud koosolekute ja komisjonide tegevus seisma jäänud, siis karistatakse süüdlast:

parandusmajja heitmise.

94. Vaimulikku isikut, kes jumalateenistuse ajal või otsekohe pärast seda, kirikus või mõnes teises jumalateenistuseks määratud ruumis kõnepidamise, kirjatööde laialilaotamise või teisel teel Asutava Kogu valimiste peale mõju katsub avaldada, karistatakse:

vangimajja heitmise, mitte üle kuu kuu.

95. Kes süüdlane selle isiku valimise õiguse vaba teostamise takistamises, kellel Asutava Kogu valimistest osavõtmise õigus, isiku kallal vägivalla tarvitamise, karistatava ähvarduse, petmise,

valitsuse võimu kurjaste tarvitamise või majandusliku ärarippuvuse kaudu, seda karistatakse:

vangimajja heitmisega.
Süüteokatse on karistatav.

96. Kes süüdlane valijate Asutava Kogu valimise õiguse teostamise takistamises korratuste tekitamise, hirmutamise või ühenduse võimaluste kinnipanemise kaudu, seda karistatakse:

parandusmajja heitmisega, mitte üle kolme aasta.

Süüteokatse on karistatav.

97. Kes süüdlane valimiste õiglase toimetamise takistamises jaoskonna valimisekomisjonide ruumides, vägivaldaga tegude, ähvarduste, korratuste, valimisenimekirjade, sedelite või kastide rikkumise või valimisekomisjonide liikmete kallal vägivaldaga tegude kaudu, seda karistatakse:

parandusmajja heitmisega.

Kui sama tegu mitme sõjariistus isiku poolt on korda saadetud ja selle tagajärjel valimised mitte korda ei võinud minna, siis karistatakse süüdlasi:

sunnitööga mitte üle kuue aasta.

Süüteokatse on karistatav.

98. Kes süüdlane valimise-eelse kihutustöö tegemises ruumides, milles valimisi toimetatakse, korrarikkumises valimiste toimetamise ajal või valimisekomisjoni eesistuja valimise ruumist lahkumise käsure vastutõrkumises, seda karistatakse:

arestiga.

99. Kes süüdlane valija peale mõjuavaldamises, et ta Asutava Kogu valimistest eemale hoiaks, või teataval viisil valimistest osa võtaks, selleks hääletamisest osavõtjale või tema perekonna liikmele ainelist ehk isiklist tasu andes, seda karistatakse:

vangimajja heitmisega.

Süüteokatse on karistatav.

Sama karistuse osaliseks langeb valija, kes selles paragr. (99) tähendatud sihiga ainelist ehk muud isiklist tasu nõuab või vastu võtab.

100. Kes süüdlane valijate kostitamises selle sihiga, et neid Asutava Kogu valimistel enese või teiste kasuks hääletamisele pöördä, seda karistatakse:

arestiga.

101. Kes süüdlane Asutava Kogu valimistel hääletamisest osavõtmises, teades et tal selleks õigus puudub või kui ta selle kaotanud on, seda karistatakse:

arestiga.

Sama karistuse osaliseks langeb süüdlane, kes Asutava Kogu valimistel enam kui üks kord hääletamisest osa võtab, olgugi mitmes valimise jaoskonnas või teise isiku asemel, olgugi tema palve järele.

102. Kes süüdlane hääletamise lõpuotsuse meelega moonutamises valimis-

sedelite äraandmise, ülelugemise ehk väljakuulutamise juures äraantud valimisedelitel ehk valimisasjade meelega rikkumises või äravõtmises seadusevastases valimisedelitel juurde lisamise või valimiseasjade sisu muutmises, seda karistatakse:

parandusmajja heitmisega mitte üle kolme aasta.

Süüteokatse on karistatav.

103. Kes süüdlane Asutava Kogu valimiste hääletamise saladuse seadusevastases avaldamises, seda karistatakse arestiga.

104. Valimisekomisjoni liige või ametnik, kes süüdlane Asutava Kogu valimise seaduse meelega rikkumises, et seega valimise otsuse peale ühe ehk teise kandidaadi nimekirja või kandidadi kasuks mõju avaldada, seda karistatakse, kui sarnane tegu suurema karistuse alla ei käi, arestiga.

105. Peale nendes paragrahvides nimetatud karistuste on kohtul õigus süüdlasi mõista:

1) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 91., 93., 95., 96., 97., 99., 100. ja 104. tähendatud — valimise õiguse kaotamisele seadusandliste ja omavalitsuse asutuste valimistel kuni viie aasta jooksul, kohtu otsuse kuulutamisest arvates;

2) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 90., 95., 99., 100. ja 102. tähendatud, — rahatrahvile mitte üle kolme tuhande rubla;

3) nende tegude kordasaatmisel, mis §§ 89., 92., 93., 95., 99., 100. ja 104. tähendatud, kui süüdlane ametnik on — ametist taganemisele.

106. Käesolevas (IX) peatükis kirjelatud määruste juures võetakse tarvitusele 22. märtsi 1903. a. Vene Kaelakohtu seaduse esimene peatükk (Vene Sead. Kogu, XV osa, 1909. a. väljaanne).

107. Süüdistamise tõstmise õigus süüdlaste vastu nendes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, on kannataja õigustel igal isikul, kellel Asutava Kogu valimistest osavõtmise õigus.

108. Süüdistamist võib tõsta süüdlaste vastu nendes süütegudes, mis §§ 88., 91., 98. ja 103. nimetatud, ainult kolme kuu jooksul peale valimise päeva, süüdlaste vastu teistes süütegudes, mis selles (IX) peatükis nimetatud, — kuue kuu jooksul.

10. peatükk.

Asutava Kogu valimiste
k u l u d e s t.

109. Valijatele ei anta tasu ei aja kulutamise eest, ei ülespidamise väljaminekute katmiseks ega sõidukuludeks.

110. Valijate nimekirjade kokkuseadmise kulud on sellekohaste linna-, maa-

konna- ja valla-asutuste kanda; neist kuludest tasutakse seitsekümmend viis protsenti edaspidi riigi renteist ära.

111. Asutava Kogu valimisekomisjonide asjaajamise kuludeks antakse Asutava Kogu valimiste peakomitee määruste järele iseäralised summad nende krediidide arvel, mis Ajutise Valitsuse poolt Asutava Kogu valimisteks assigneritakse.

112. Asutava Kogu maakonna- ja linnakomisjonide liikmetele, niisama ka jaoskonna valimisekomisjoni liikmetele võib sellekohaste maakonna-, linna ja vallaasutuste poolt sellekohastest summadest iseäralist tasu määrata, kuna peakomitee liikmetele tasu Ajutise Valitsuse poolt määratakse.

Selle paragrahvi (112) määrused ei ole maksvad nende komisjoni liikmete kohta, kes nende valijate rühmade esitajad on, kes kandidaatide nimekirjad sisse andnud.

113. Jaoskonna valimisekomisjonide ja maakonna ning linna valimisekomisjonide tarvituste jaoks antavate ruumide ja nende ümbertegemise, niisama ka nende kütmise ja valgustamise kulud on sellekohaste linna- ja maakonna-asutuste kanda.

LISA nr. 3.

Ajutise Valitsuse võimupiiridest.

Kuna eesti Vabariigi riikline korraldus ning loomine praegu alles käsil ja kõigi seaduste ning määruste väljaandmine ning maksmapanek Maapäeva kaudu isegi tema istumiste ajal täiesti võimalik ei ole, nagu see siis loomulik ning õige oleks, kui juba kindel riikline korraldus täiesti maksma on hakanud, otsustas Ajutine Valitsus 23. novembril s. a. kohtuministri ettepanekul Maapäevale järgmine ettepanek teha:

Ajutist Valitsust volitada igal ajal, ka Maapäeva istumise ajal, kindla korra loomiseks tarvilikka seadusi ning määrusi välja anda ning maksma panna veel enne, kui need seadused ning määrused on Maapäeva poolt läbi vaadatud ja heaks kiidetud, teda ühtlasi kohustades sarnaseid seadusi ja määrusi 7 päeva jooksul, välja kuulutamise päevast arvates, Maapäeva juhatusel kaudu Maapäevale kinnitamiseks sisse andma. Kuni Maapäev neid ei ole muutnud, loetakse nad maksvaks.